

Bojové použití RVD při obraně velkých měst

Sovětský vojenský tisk uveřejnil v poslední době zajímavé články o bojové činnosti ve městech. Uvádí se v nich, že v mnohých zemích vyrůstají velmi rychle nová města a dosavadní se mimořádně rozrůstají. Podle některých názorů bude na světě v příštích 30 letech žít asi 70 až 90 % obyvatel ve městech (z pravděpodobných 6 miliard lidí asi 4 až 5,5 miliardy).

Z vojenského hlediska je při tom zvlášť významné, že

- plochy mnoha měst se zvětší 2—3× i vícekrát,
- vzniknou nová velkoměsta a velké osady,
- velkoměsta budou obklopena sídlišti a městy, závislými na nich hospodářsky, dopravně a kulturně a poněkud s nimi nevyhnutelně splynou v jeden obrovský masív.

Odborníci počítají s tím, že řada měst např. v oblasti Brusel-Kolín-Amsterdam vytvoří již v nejbližší budoucnosti uzavřený městský masív s celkovým počtem asi 45 milionů obyvatel.

Obranné a útočné boje a operace uvnitř takových rozsáhlých, hustě zastavěných území, která se mohou táhnout až na stovky kilometrů, jsou přirozeně v operačním umění nová. I při boji ve velkých městech zůstává taktika rozhodujícím prvkem, poněvadž boje ve městě budou mít tak jako dosud ohniskový charakter.

Je pravděpodobné, že v příští možné válce budou boje o města a průmyslové oblasti častější než ve 2. světové válce, poněvadž obcházet taková rozsáhlá území bude prakticky nemožné. Kdybychom je chtěli zničit jadernými zbraněmi, mohl by se tím ztížit postup vojsk a také z poli-

tických nebo ekonomických důvodů by to nebylo vždy žádoucí. Je však nutné řešit s tím spojenou problematiku, poněvadž vojska budou muset být stále lépe připravena k bojové činnosti ve městech a průmyslových oblastech.

Úkoly raketových vojsk a dělostřelectva

Jaderné zbraně jsou také při obraně měst hlavním prostředkem ke zničení nepřítele. K zabránění nebo zeslabení nepřátelského útoku jsou nejdůležitější tato opatření:

- neustálý boj s prostředky jaderného napadení nepřítele,
- protipříprava.

Jak boj s prostředky jaderného napadení nepřítele tak i protipřípravu organizujeme podle známých a platných zásad. Ze zásad použití u nepřítele vyplývají pro protipřípravu dokonce ještě větší možnosti, přinejmenší pro raketová vojska a letectvo.

Raketová vojska napadají nepřítele jadernými a chemickými údery na předním okraji mimo město, při jeho přípravě k útoku, na pochodu, za přibližování a při rozvíjení. Kromě toho musí brát zřetel i na to, že je nutné vést jaderné údery i na nepřítele, který by chtěl město obejít.

Použití jaderných zbraní převážně na okraj města vyplývá již z toho, že tam budou nejdůležitější nepřátelské cíle, zvláště prostředky jaderného napadení. Kromě toho to vyplývá i z nutnosti dodržovat požadovanou, poměrně značnou bezpečnostní vzdálenost, poněvadž je možné, že vlastní vojska budou také mimo úkryty. Může ovšem také nastat případ, že obránce podle konkrétní situace ve městě a je-

ho rozlohy nebude moci jaderné zbraně vůbec použít, poněvadž údery bezprostředně před přední okraj jsou ve městě možné jen v případě, že osoby jsou ukryty v zejména zesílených sklepních objektech.

Při použití jaderných zbraní na okraj města působí se současně na cíle, které jsou tam umístěny a vytváří se dostatečně velké pásmo ničení, které podstatně ztěžuje nebo znemožňuje další útok.

Jaderné zbraně při použití v bojích o města jsou částečně dokonce ještě účinnější než v otevřeném terénu, poněvadž nepřesnosti při určování souřadnic cílů mají mnohem menší vliv. Půjde při tom převážně o malou sílu výbuchů a o vzdušné výbuchy taktických raket, poněvadž půjde především o plnění taktických úkolů.

Úkoly dělostřelectva

Poněvadž jaderné zbraně jakož i letecko mohou být použity v bojích o město jen v omezené míře, je dělostřelectvo hlavní palebný prostředek k podpoře bojové činnosti motorizované pěchoty a tanků. Působí na nepřítel před okrajem města, resp. před předním okrajem obrany. Hlavním úkolem dělostřelectva zůstává v každém případě boj s prostředky jaderného napadení nepřítel. Tento úkol dělostřelectva nabývá dokonce na významu, protože nepřítel má taktické jaderné zbraně (o malé jaderné náloži), které při použití ve městě jsou efektivnější než v otevřeném terénu a v důsledku toho jsou pro vlastní jednotky velmi nebezpečné. V důsledku toho musí dělostřelectvo ze zakrytých palebných postavení

- vést boj s dělostřeleckými a minometnými bateriemi nepřítel,
- odrážet jeho útoky na okraj a uvnitř města, působit na druhé sledy a zálohy a nepřipustit jejich manévry,
- zajišťovat palbou překážky a záтары,
- podporovat vlastní protiútoky,
- izolovat nepřítel od dobytých objektů, příp. prostorů, zabránit jejich obsazení apod.

Důležitou úlohu má činnost a vedení palby děl pro přímou střelbu, neboť často bude velmi obtížné nalézt ve městě prostory pro zakrytá palebná postavení. Kromě toho je dělostřelecká palba ze zakrytých palebných postavení na cíle ve městě málo efektivní.

Děla pro přímou střelbu umísťujeme do četných nebo rotních opěrných bodů, popř. praporečnických rájů obrany. Působí z hloubky obrany osady podél komunikací a mezerami mezi domy, ale také již daleko před osadu na vzdálenost přímého vý-

střelu. Na významu získaly také minomety, které mohou zaujmout palebná postavení ve vnitřních dvorech a vést palbu v důsledku strmé dráhy letu na všechny vzdálenosti střelby v rámci jejich dostřelu.

Při boji ve velkých městech a průmyslových oblastech jsou výhled, výstřel a manévry mimořádně omezeny. Velmi častý bude boj malých jednotek. To všechno vyžaduje obzvláště pečlivou součinnost dělostřelectva s motostřeleckými jednotkami.

Uskupení dělostřelectva a možné posílení vševojskového svazku a útvaru

Vycházíme-li z podmínek při obraně města, měla by být převážná většina dělostřelectva (zpravidla organické dělostřelectvo svazku a útvaru, kromě reaktivního dělostřelectva) přidělena útvarům a praporům, kde působí přímou střelbou v opěrných bodech čety a roty. Má-li opěrný bod roty více objektů, pak uvnitř musí působit jedna dělostřelecká baterie.

Vzniká nyní otázka, zda se mohou při bojové činnosti ve městě vytvářet v útvaru nebo divizi dělostřelecké skupiny pro přímou střelbu? To záleží v první řadě na počtu dělostřeleckých jednotek, které jsou k dispozici a na možnostech sestavy uvnitř města. Bezpodmínečně je ale žádoucí, aby velitel dělostřelectva divize si podržel dělostřelecké jednotky v ruce. Nejlépe se k tomu hodí kanóny nebo reaktivní dělostřelectvo, které zaujímá palebná postavení ve slabě osídlených čtvrtích města, v parcích, na sportovních hřištích a v podobných prostorech.

Je-li před městem zabezpečovací pásmo, je nutné, aby uvnitř bojující jednotky byly podporovány určeným dělostřelectvem, které plní tytéž úkoly jako při boji v zabezpečovacím pásmu. Je-li vytvořena divizní dělostřelecká skupina, má tyto nejdůležitější úkoly:

- ničit nepřátelské prostředky jaderného napadení,
- ničit nebo umlčovat nepřátelské dělostřelecké baterie,
- působit na zálohy a uskupení nepřítel.

Je také možné vytvářet armádní dělostřeleckou skupinu nebo armádní dělostřelecké podskupiny, které se pak používají hlavně do mezilehlých prostorů (méně osídlených oblastí).

Předpokládá-li se při obraně velkých měst a průmyslových oblastí protipřiprava, pak je takové uskupení nutné.

Pro jeden pluk (mzp) prvního sledu, působící na směru hlavního úsilí divize, předpokládá se jako posilové dělostřelectvo 1–2 dělostřelecké oddíly. Znovu je

třeba zdůraznit, že pro každý rotní opěrný bod je žádoucí jedna dělostřelecká baterie. K vytvoření šesti až devíti rotních opěrných bodů je třeba stejný počet dělostřeleckých baterií.

Jeden pluk (msp) má k dispozici hodnotu asi 4 organických baterií (baterie 85mm, 6 kusů 57 mm K, 6 kusů Bzk). Proto potřebuje tedy ještě další 2—5 baterií.

U divize (msd) vycházíme z toho, že sama má k dispozici hodnotu asi 7 baterií (baterie 100 mm K není započtena). Měly by jí být přiděleny 2—3 dělostřelecké oddíly, neboť

— velitel dělostřelectva msd ponechá si v ruce nejméně jeden dělostřelecký oddíl,

— v 1. sledu divize bojují 2—3 pluky, z toho 2 na směr hlavního úsilí divize (4—10 baterií.)

Divize potřebuje tedy k posílení další 1—7 dělostřeleckých baterií.

Bojové použití raketových vojsk a dělostřelectva

Palebný systém dělostřelectva zůstává také při obraně měst a průmyslových oblastí jádrem celkového palebného systému. Při plánování paleb dělostřelectva před okraj města je nutné plánovat hromadnou soustředěnou a přehradnou palbu, abychom zabránili, že nepřítel město obejde nebo že využije nezastavěné mezilehlé prostory.

Pro případ, že by se nepříteli podařil částečný vlom do města je nutné předvídat

— soustředěnou a hromadnou palbu ve směrech důležitých objektů a na takové objekty, k jejichž dobytí může být soustředěno hlavní úsilí nepřítelů,

— soustředěnou a hromadnou palbu k podpoře vlastních protiútoků,

— přehradné palby na porostlé prostory, náměstí, parky a mosty na směrech možných útoků nepřátelských tanků a pěchoty.

Také při boji v městech musí tedy být možné soustředit palbu všeho druhu v krátké době a na každý ohrožený směr. Vynikajícím způsobem používala taková soustředění palby sovětská armáda ve 2. světové válce. Např. při obraně Stalingradu mohly být masovou palbou dělostřelectva zmařeny nebo odraženy silné nepřátelské útoky.

K úspěšnému splnění uvedených úkolů jsou nutná některá podstatná opatření. Mimořádně důležitý je např. průzkum. Musí být organizován tak, aby mohly být podchyceny nejdůležitější prostory města v celé hloubce k vedení dělostřelecké pal-

by. Budovy ve městě jsou však různé vysoké, kromě toho nejsou tam žádné otevřené prostory, což omezuje a ztěžuje pozorování jak do hloubky tak i podél fronty. To znamená, že možnosti všeho druhu dělostřeleckého průzkumu jsou zmenšeny. Často bude žádoucí použít vrtulníky a průzkumné letouny k získání průzkumných údajů o cílech z hloubky. Všichni velitelé dělostřelectva a jejich štáby musí plánovat bojovou činnost velmi důkladně a pečlivě. Bezpodmínečně musí brát zřetel také na velký počet staveb ze železa (mosty, elektrické stožáry, koleje elektr. drah), které způsobují velké poruchy a omezují možnosti rádiového a radiotechnického průzkumu. Radiolokátory typu SNAR mohou být použity jen podél přímých komunikací.

V neposlední řadě je nutné také počítat s tím, že vertikální překážky ve městě snižují přesnost údajů, které zjišťuje zvukoměrný průzkum. Proto se naslouchatelny umísťují v horních poschodích domů a na střechách vysokých budov v bezprostřední blízkosti předního okraje obrany.

Je také bezpodmínečně nutné vytvářet širokou síť pomocných pozorovatelů a včas volit a připravovat záměnné pozorovatelné. Jako pozorovatelné jsou vhodné nejlépe vysoké budovy a stavby (komíny, věže apod.). Nepřehlednost bojiště jakož i podzemní chodby a objekty vyžadují používat průzkumné skupiny v části města, obsazené nepřitelem, k průzkumu a opravování palby dělostřelectva.

Průzkumné síly a prostředky velitelské baterie náčelníka RVD divize a oddělení průzkumu používají se decentralizovaně. Postavení raketového oddílu divize mají být volena mimo město a osady. Neměly to v důsledku rozsáhlosti města možné, umísťují se ve vlastních prostorech uvnitř města. Neměly ani zde žádný souvislý prostor postavení, bude někdy nutné rozdělit oddíl po bateriích. K přemístění dochází po bateriích, při čemž první záměnný prostor bude zpravidla ležet právě na okraji města nebo mimo město.

Při volbě a budování hlavního palebného postavení raketového oddílu a palebných postavení dělostřelectva je nutné neustále brát v úvahu možné nepřátelské útoky jadernými zbraněmi (možné zamoření terénu, závaly, požáry apod.). V blízkosti postavení nesmí být žádné snadno zápalné objekty nebo předměty. Výhodná jsou travnatá sportovní hřiště, parky, velké dvory apod. Obsluhy budou obyčejně využívat sklepy pevných budov, které mají nouzové východy.

K rychlému odstranění možných zátarů během manévru, musí mít raketové

a dělostřelecké jednotky k dispozici trhaviny. Palebná postavení dělostřelectva mají být volena — je-li to možné — také mimo město nebo alespoň na jeho okraji. Budou-li uvnitř města, pak rozloha prostoru palebných postavení pro jeden dělostřelecký oddíl bude větší než při normálních podmínkách. To je v podstatě závislé na zvláštnostech města. Na druhé straně mohou se tyto prostory v důsledku zvláštností města zmenšit a jedno palebné postavení mohou zaujmout společně i dvě baterie.

Často bude obtížné umístit baterii do palebného postavení uvnitř města, proto nebude žádnou vzácností její rozmístění po četách. Palebná postavení volíme tak, aby v sektorech palby byly otevřené plochy nebo s nízkými budovami, které nebudou bránit boji s protivníkem na malou vzdálenost. Přemísťování se uskutečňuje po bateriích nebo po oddílech.

Charakter zastavení ve městech nutí tedy při volbě palebných postavení k variabilní činnosti. Průzkumu palebných postavení připadá mimořádný význam.

Při boji s nepřítelem před okrajem města (před předním okrajem obrany) je řízení palby centralizováno. Je-li vybudováno zabezpečovací pásmo nebo předsunuté postavení nebo předpokládá-li se protipříprava, může dělostřelectvo plnit úkoly při zahájení boje z dočasných palebných postavení, která mohou být také před okrajem města. K této době působí největší část dělostřelectva ze zakrytých palebných postavení. S přenesením boje do vnitřního města se řízení palby decentralizuje a větší část dělostřelectva použije se k přímé střelbě, poněvadž zvláště v oblastech s hustým zastavením je přímá střelba velmi účinná při racionální spotřebě munice a často jedinou možností k podpoře bojové činnosti pěchoty a tanků. To platí také podle zkušeností z obranných bojů ve městech i pro podporu protiútoků. V průběhu boje musí často i dělostřelectvo, které zůstalo v ruce veliteli dělostřelectva, jakož i dělostřelectvo velké ráže, působit přímou střelbou. Z Velké vlastenecké války jsou známé příklady, kdy také reaktivní dělostřelectvo bylo velmi úspěšně použito k přímé střelbě. V závislosti na zvláštnostech, hustotě a druhu zastavenosti může být při boji v městě 40—80 % z celkového počtu dělostřelectva použito k přímé střelbě. Změny palebných stanovišť tohoto dělostřelectva, které se často přemísťují pomocí obsluhy, jakož i přechod dělostřelectva k přímé střelbě a naopak, je nutné plánovat a připravovat velmi pečlivě.

Organizace protitankové obrany

Také při obraně měst je jedním z hlavních úkolů dělostřelectva ničit nepřátelské tanky. Do systému protitankové obrany patří jako při obraně v polních podmínkách:

- rotní opěrné body s PT zbraněmi,
- tanky druhého sledu a zálohy,
- PT zálohy a jejich připravené palebné čáry,
- dělostřelectvo, které působí na tankových směrech,
- protitankové zátarasy.

Organizace PTO ve městech a průmyslových oblastech je o to jednodušší, čím je hustější zastavenost. Tím se mohou podstatně snáze vytvářet PT zátarasy, tankové léčky a používat PT prostředky k boji z blízka. Protitankové prostředky se používají decentralizovaně jako v normálních podmínkách, většina prostředků pluku a praporu bude působit v opěrných bodech. Značná část dělostřelectva, působícího přímou střelbou, zesiluje kromě toho ještě PTO v praporech rájonech obrany a rotních opěrných bodech.

Závěrem několik poznámek k PT zálohám. Také při obraně měst a průmyslových oblastí mohou být od pluku výše vytvářeny PT zálohy. Budou však zpravidla slabší než při použití v normálních podmínkách, poněvadž nepřítel může použít tanky jen v malých skupinách. Jejich síla bude v podstatě záviset na podmínkách města (četa až baterie pro pluk). V divizi mohou být vytvářeny 1 až 2 PT zálohy, každá o 1—2 bateriích. Jedna baterie může obsáhnout palebnou čáru od 1—2 km, dvě baterie palebnou čáru o šířce 2,5 až 3,5 km.

V armádě budou vytvářeny podle situace a terénu 1—2 PT zálohy, neboť také při obraně větší průmyslové oblasti budou v pásmu armády tankové prostory, přinejmenším v hloubce obrany.

Podle toho je žádoucí toto posílení PT děl. prostředky:

- pro pluk: 1—2 baterie PT děl (samochodných)
- pro divizi: až do 1 oddílu PT děl (samochodných)
- pro armádu: oddíl až pluk PT děl (samochodných).

Uvnitř města budou PT zálohy obvykle skrytě rozmístěny v blízkosti křižovatek, aby byl usnadněn jejich manévry na včas zvolenou a připravenou palebnou čáru. K tomu musí být prozkoumány cesty a průchody v zátarasech a překážkách musí být tak označeny, aby je bylo možno snadno nalézt i v noci.

Upraveno z tisku NDR.